

Не менш важливою є й роль таких серверів у розвитку цифрових компетентностей. Здобувачі освіти та педагоги, користуючись локальними освітніми платформами, поступово набувають навичок роботи з цифровими інструментами, управління навчальними ресурсами та організації самостійної роботи. Це формує у здобувачів освіти здатність до самонавчання, критичного мислення та адаптації до нових технологічних умов, що особливо актуально в умовах сучасного світу.

Отже, освітні втрати є однією з найсерйозніших загроз для системи освіти в умовах криз. Використання цифрових інструментів, зокрема автономних локальних серверів, відкриває нові можливості для забезпечення безперервності навчання, вирівнювання освітніх можливостей та підвищення стійкості освітньої системи. Використання сучасних цифрових технологій дає змогу зберегти і розвинути освітній потенціал навіть у найскладніших обставинах

Джерела та література

1. Kabugo D. Utilizing Open Education Resources to enhance students' learning outcomes during the COVID-19 schools lockdown: A case of Kolibri by selected government schools in Uganda. 2020. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1280825.pdf> ERIC, EJ128082. – Available at: (дата звернення 29.10.2025).

2. United Kingdom. Department of Foreign Affairs and Trade. Foundation for Education in Conflict-Affected and/or Fragile States. Australia. Department of Foreign Affairs and Trade. Canberra : DFAT, 2020. 64 p.

УДК: 930.85:37.014

Анастасія Шведик

Науковий керівник: Леся Алексієвець, д-р істор. наук, проф.

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Україна

ІСТОРИЧНА ОСВІТА В ЕПОХУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ: ТРАНСФОРМАЦІЯ СПРИЙНЯТТЯ МИНУЛОГО

Анотація. У тезах доповіді розглядається вплив цифровізації на сучасну історичну освіту та трансформацію сприйняття історичного знання. Проаналізовано можливості цифрових технологій у викладанні історії, зміни в способах засвоєння інформації молодим поколінням, а також виклики, пов'язані з цифровим розривом та якістю онлайн-контенту. Обґрунтовано необхідність збалансованого поєднання цифрових інновацій із традиційними методами історичного дослідження для формування критичного мислення та глибокого розуміння минулого у студентів.

Ключові слова: цифровізація освіти, історична освіта, цифрові технології, історична пам'ять, педагогічні інновації.

Anastasiia Shvedyk

Scientific supervisor: Lesya Alexiyevets, Dr. of Historical Sciences, Prof.

Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ukraine

HISTORICAL EDUCATION IN THE ERA OF DIGITALIZATION: TRANSFORMATION OF THE PERCEPTION OF THE PAST

Цифровізація кардинально змінює способи викладання історії та формування історичної свідомості. Традиційні методи навчання поступаються місцем інтерактивним цифровим платформам, віртуальним музеям та мультимедійним ресурсам [1]. Ця трансформація впливає не лише на педагогічні практики, але й на саме сприйняття історичного знання молодим поколінням [2]. В умовах суспільно-політичної нестабільності забезпечення якісної освіти стає пріоритетним завданням [3,с.92]. Сучасні цифрові технології відкривають безпрецедентні

можливості для вивчення історії. Віртуальна та доповнена реальність дозволяють студентам "відвідувати" історичні місця і події, створюючи ефект присутності [4,с.15-30]. Онлайн-архіви надають доступ до первинних джерел, які раніше були доступні лише вузькому колу дослідників [5,с.377-402]. Цифрові платформи, такі як Khan Academy та Coursera, демократизують доступ до якісної історичної освіти [6,с.130-131]. Це особливо важливо для студентів із віддалених регіонів, які отримують можливість навчатися у кращих викладачів світу без необхідності фізичної присутності. Інтерактивні часові лінії та 3D-реконструкції створюють нові форми візуалізації історичного процесу.

Окрему групу цифрових інструментів становлять мультимедійні засоби навчання, які надають можливість інтерактивної взаємодії користувачів з історичною інформацією [3,с.94]. Платформи для створення презентацій (Prezi, Genially, Canva) дозволяють інтегрувати текст, графіку, аудіо, відео та анімацію. Особливу цінність представляє можливість використання штучного інтелекту для автоматичного генерування навчального контенту за ключовими словами, що дозволяє студентам аналізувати згенеровані матеріали та критично оцінювати їх відповідність історичним фактам [7,с.10-11]. Інтерактивні середовища, такі як LearningApps, Kahoot, Quizizz, WordWall, перетворюють процес вивчення історії на захоплюючу гру [8]. Використання таких інструментів сприяє підвищенню вмотивованості студентів. Важливу роль відіграють картографічні сервіси (Running Reality, MapChart, Chronas), які дозволяють візуалізувати територіальні зміни в часовій динаміці [9,с.316-318]. Онлайн-платформа Google Arts & Culture надає доступ до віртуальних турів музеями світу, цифрових архівів та історичних 3D-реконструкцій [10,с.219]. Цифровізація змінює саму природу історичного сприйняття. Молоде покоління сприймає інформацію фрагментарно та мультимодально [11,с.1-6]. З одного боку, кліпове мислення може перешкоджати глибокому аналізу причинно-наслідкових зв'язків [12]. З іншого боку, мультимедійні формати дозволяють представляти історію більш емоційно та наочно, що підвищує залученість студентів. Цифрові технології сприяють розвитку критичного мислення через доступ до множинних інтерпретацій історичних подій [13,с.1-40]. Студенти вчаться порівнювати різні джерела, аналізувати достовірність інформації та формувати власні судження – ключову компетенцію в епоху інформаційного перевантаження. Попри численні переваги, цифровізація стикається з серйозними викликами. Перший – це цифровий розрив, коли не всі студенти мають рівний доступ до технологій та інтернету [14]. Це поглиблює освітню нерівність і створює нові форми маргіналізації. Другий виклик пов'язаний з якістю онлайн-контенту. Інтернет переповнений псевдо історичними матеріалами та конспірологічними теоріями [15,с.8-12]. Студенти часто не мають достатніх навичок для критичної оцінки джерел. Саме тому медіаграмотність та критичне мислення повинні стати обов'язковими компонентами сучасної історичної освіти. Третій виклик – ризик поверхневого засвоєння знань. Легкість доступу до інформації може створювати ілюзію знання, коли студенти задовольняються швидким пошуком фактів без глибокого розуміння історичного контексту [16]. Четвертий виклик пов'язаний з динамічними змінами у сфері цифрової освіти. Освітні платформи постійно оновлюються, що вимагає від викладачів безперервного професійного розвитку та адаптації до нових технічних можливостей [3,с.98-99]. Крім того, значна частина платформ працює за умовно-безкоштовною моделлю, обмежуючи функціонал безплатних версій. П'ятий виклик стосується етичних аспектів використання штучного інтелекту в історичній освіті. Для істориків важливим джерелом вірогідності є першоджерела, що зобов'язує до ретельної перевірки згенерованої AI інформації [17,с.859-860]. Штучний інтелект має доповнювати традиційні методи навчання, а не замінювати їх. Цифровізація вимагає переосмислення педагогічних методів. Змішане навчання, яке поєднує традиційні та цифрові форми, стає все більш популярним [18,с.3-21]. Викладачі використовують "перевернутий клас", де студенти самостійно опановують теоретичний матеріал онлайн, а аудиторний час присвячується дискусіям та аналізу. Гейміфікація історичної освіти дозволяє студентам "проживати" історичні події, приймати рішення та бачити їхні наслідки [19]. Освітні ігри

можуть стимулювати інтерес до минулого та слугувати відправною точкою для глибшого вивчення. Велику роль відіграє Google Workspace, що дозволяє ефективно створювати, зберігати й спільно редагувати матеріали [3,с.96]. Соціальні мережі також стали потужним освітнім інструментом, сприяючи кращому взаєморозумінню між учасниками освітнього процесу та розвиваючи креативність [20,с.41-45]. Цифровізація впливає на формування колективної історичної пам'яті. Соціальні медіа стають майданчиком для обговорення історичних питань [21]. Цифрові меморіали та онлайн-музеї створюють нові форми збереження історичної спадщини. Водночас цифрове середовище може сприяти фрагментації історичної пам'яті, коли різні групи живуть у власних "інформаційних бульбашках" з різними версіями історії.

Майбутнє історичної освіти пов'язане з розвитком штучного інтелекту та великих мовних моделей, які можуть персоналізувати навчальний процес [22]. Платформи як ChatGPT дозволяють автоматизувати створення навчальних матеріалів та перевірку тестів [17,с.860-861]. Розвиток доповненої реальності відкриває можливості для створення "живих підручників", де історичні постаті можуть оживати через мобільні додатки. Ключовим завданням є не протиставлення традиційних і цифрових методів, а їх гармонійна інтеграція. Цифрові технології повинні доповнювати, а не замінювати фундаментальні принципи історичного мислення. Цифровізація історичної освіти є незворотним процесом, який кардинально трансформує способи викладання та сприйняття минулого. Ця трансформація несе як значні можливості для демократизації знань і розвитку критичного мислення, так і серйозні виклики, пов'язані з якістю інформації та цифровою нерівністю.

Успішна інтеграція цифрових технологій вимагає збалансованого підходу, який поєднує переваги інновацій з фундаментальними принципами історичного мислення. Викладачі повинні не просто використовувати цифрові інструменти, але й навчати студентів критично оцінювати інформацію та будувати аргументовані інтерпретації минулого. Майбутнє історичної освіти лежить у синтезі традиційних методів з інноваційними цифровими можливостями, що дозволить сформувати покоління з глибоким розумінням минулого, критичним мисленням та здатністю орієнтуватися в складному інформаційному просторі сучасності.

Джерела та література

1. Daniela L. New Perspectives on Virtual and Augmented Reality: Finding New Ways to Teach in a Transformed Learning Environment. London: Routledge, 2020. 246 p.
2. Carretero M., Berger S., Grever M. Palgrave Handbook of Research in Historical Culture and Education. London: Palgrave Macmillan, 2017. 698 p.
3. Москалюк М. М., Ленъ А. В. Цифрові технології та їх роль у вивченні історії // Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету. 2025. № 18. С. 92-102. DOI: 10.28925/2414-0325.2025.188
4. Champion E. M. The Role of 3D Models in Virtual Heritage Infrastructures // Virtual Heritage: A Guide. London: Ubiquity Press, 2021. P. 15-30.
5. Putnam L. The Transnational and the Text-Searchable: Digitized Sources and the Shadows They Cast // American Historical Review. 2016. Vol. 121, № 2. P. 377-402.
6. Reich J., Ruipérez-Valiente J. A. The MOOC Pivot // Science. 2019. Vol. 363, № 6423. P. 130-131.
7. Гринь О. Можливості платформи КАНООТ при вивченні історії // Інновації в освіті: Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції. Чернівці, 2023. С. 9-12.
8. Пшенична О. С. Цифрові та мультимедійні технології в профільній середній та фаховій передвищій освіті : навчальний посібник. Запоріжжя: ЗНУ, 2024. 146 с.
9. Коломосьць О. Ю. Цифрові інструменти візуалізації навчального матеріалу з історії // Інноваційні практики наукової освіти: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції. Київ, 2023. С. 315-319.

10. Бурлачка М. Діджиталізація освіти під час викладання історії України в умовах воєнного стану // Актуальні питання гуманітарних наук. Дрогобич, 2022. Вип. 55. Том 1. С. 216-220.
11. Prensky M. Digital Natives, Digital Immigrants Part 1 // On the Horizon. 2001. Vol. 9, № 5. P. 1-6.
12. Carr N. The Shallows: What the Internet Is Doing to Our Brains. New York: W. W. Norton & Company, 2020. 304 p.
13. Wineburg S., McGrew S. Lateral Reading and the Nature of Expertise: Reading Less and Learning More When Evaluating Digital Information // Teachers College Record. 2019. Vol. 121, № 11. P. 1-40.
14. van Dijk J. The Digital Divide. Cambridge: Polity Press, 2020. 208 p.
15. Wineburg S., Breakstone J., McGrew S., Smith M. D., Ortega T. Why Google Can't Save Us: The Challenges of Our Post-Gutenberg Moment // Phi Delta Kappan. 2022. Vol. 103, № 6. P. 8-12.
16. Rosenzweig R. Clio Wired: The Future of the Past in the Digital Age. New York: Columbia University Press, 2011. 328 p.
17. Шиманчик Я. М. Застосування інноваційних цифрових технологій на уроках історії та правознавства. Чат GPT, Чати-боти Telegram // Інноваційні практики наукової освіти. Київ, 2023. С. 857-862.
18. Graham C. R. Blended Learning Systems: Definition, Current Trends, and Future Directions // The Handbook of Blended Learning / Ed. by C. J. Bonk, C. R. Graham. San Francisco: Pfeiffer, 2006. P. 3-21.
19. McCall J. Gaming the Past: Using Video Games to Teach Secondary History. New York: Routledge, 2011. 172 p.
20. Пшемицька Є. О. Соціальні мережі як інструменти вивчення історії у ВНЗ України: на прикладі проєкту Eva.Stories // Молодий вчений. 2022. № 12 (112). С. 41-45. DOI: 10.32839/2304-5809/2022-12-112-7
21. Garde-Hansen J., Hoskins A., Reading A. Save As... Digital Memories. London: Palgrave Macmillan, 2009. 256 p.
22. Guldi J. The History of Walking and the Digital Turn: Stride and Lounge in London, 1808-1851 // The Journal of Modern History. 2012. Vol. 84, № 1. P. 116-144.

Секція 8. ТЕХНІКА В УМОВАХ ВІЙНИ: УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ

UDC: 37.013.42:316.77:004

Piotr Kardasz, Prof., Dr hab.

University College of Professional Education (WSKZ), Poland

Piotr Jednaszewski PhD, EdD

St Mary`s Institute Ltd., Dublin, Ireland

COMMUNICATION IN THE AGE OF DIGITAL CONFLICT: PEACE EDUCATION FACING THE PHILOSOPHICAL AND SOCIAL CHALLENGES OF TECHNOLOGICAL PROGRESS

Abstract. *In the digital age, communication presents significant challenges for peace education, as technological advancements introduce new complexities in interpersonal relationships, information sharing, and conflict resolution. This paper examines the philosophical and social implications of digital communication, emphasising the need for a holistic approach to peace education that includes ethical, moral, and social values. It discusses the role of education in fostering peaceful communication, developing critical thinking, and promoting responsible digital citizenship.*